

REDACTIONEEL

De globale samenleving - "rijken" worden rijker

Sinds jaar en dag, waarschuwde EAPN voor de trend om het Europees sociaal model te koppelen aan concurrentie en economische groei. Het is een feit dat groei niet automatisch werk schept, en dat concurrentie kan leiden tot een concurrentiestrijd tussen verschillende landen.

De overheid baseert zich vaak op economische groei, en de jobs die erdoor ontstaan, als snelle oplossing voor armoede. Maar het zijn precies diegenen die zeer moeilijk aansluiting bij de arbeidsmarkt vinden, die de meeste ondersteuning en veiligheid nodig hebben. Hen verplichten te werken (als ze al werk kunnen vinden) leidt vaak tot slecht betaalde of vernederende jobs, tot desillusie en wanhoop... De zogenaamde welvaartsstaat wordt nu aan alle kanten aangevallen. De zogezegde "modernisering" van sociale bescherming houdt een beleid in waarbij werklozen gedwongen worden te werken, waarbij de ziekteverzekering in vraag gesteld wordt, en waarbij de privatisering van de pensioenen wordt aangemoedigd.

Onze huidige samenleving creëert armoede, terwijl de liberalisering van de economie enkel ten goede komt aan diegenen die het reeds goed hebben. Het roept de cynische vraag op of armoede en werkloosheid geen noodzakelijke onderdelen van het systeem zijn. Wordt het argument van permanente economische crisis niet gebruikt om lonen te bevriezen, sociale bescherming te veroordelen als te duur, en wordt profijt halen uit iets niet de maatstaf van alle menselijke activiteiten? De Europese Unie moet zich aan haar belofte houden en de armoede uitroeien tegen 2010. EAPN roept op tot revolutie... in het denken. Een revolutie die een grote sociale bescherming, kwalitatief werk en sociale solidariteit voortbrengt.

Vincent Forest

DE EUROPESE UNIE DIE WE WILLEN!

INHOUD

Een Sociaal Europa

- Versterken van het EU Sociaal Model
- Vechten tegen armoede in een uitgebreide Unie
- Uitbreiding : kansen en uitdagingen
- *"In Quebec is armoede nu een publieke bezorgdheid"*. Interview met Alain Noël, Universiteit van Montreal.

Hoofdonderwerpen

- Participatie is een recht voor iedereen!
- Sociale uitsluiting en discriminatie
- Voorkomen van dakloosheid
- Leven in armoede in het werelddorp
- Hulpverlening met kwaliteit
- Mensen zijn geen statistisch materiaal!
- Het verouderen van de samenleving

Statistieken

- 68 miljoen armen in Europa!

EEN SOCIAAL EUROPA

Versterken van het EU Sociaal Model

Welke Europese Unie wil EAPN ? Het is een Europa dat sociale en economische ontwikkeling met elkaar verbindt, dat participatieve democratie promoot en strijdt tegen discriminatie.

Op 18-20 November 2004, hield EAPN een conferentie en zijn 15e Algemene Vergadering in Groningen, Nederland. Hoofdt thema was : *"DE EU die we willen – armoede en sociale uitsluiting bestrijden in een uitgebreide EU"*. EAPN versterkte zijn doelstelling n.a.v. de afspraak om tegen 2010 armoede uit te roeien.

Het agenda van Lissabon als instrument voor sociale inclusie krijgt verschillende invullingen, afhankelijk van de manier waarop het gebruikt wordt, op lokaal, nationaal en Europees niveau.

Op de drie niveaus wordt EAPN met zijn leden erkend als voornaamste actoren in de dialoog die kan leiden tot het verduidelijken van de noden van de mensen die in armoede leven, en die kan bijdragen tot het bepalen van de beleidsagenda.

Ongelijkheid groeit

EAPN stelt vast dat de ongelijkheid inzake toegang tot inkomen, rechten, goederen en diensten, toeneemt. Tegelijkertijd stellen ze vast dat een steeds groter aantal 'super rijken' ontstaat in de Europese landen. Deze ontwikkelingen belemmeren de samenhang in de Europese landen; ze riskeren het Europese sociale model uit te hollen. EAPN gelooft echter dat zulke ontwikkelingen niet onvermijdelijk zijn. Zij illustreren het falen van onze politieke systemen. Het kan anders als menselijke waarden voorrang krijgen op economische waarden. Op wereldvlak illustreren zij het falen van de wetgeving op lokaal, nationaal, Europees en wereldniveau. De verschillende landen moeten hun toekomst kunnen bepalen op een democratische, participatieve en duurzame wijze.

Hoe draaien we deze trend om ?

Toen de strategie van Lissabon en de structurele fondsen werden herzien, bestond de vrees dat een nieuwe 'liberale' ideologie de vroegere strategieën zou ondermijnen. Om deze trend om te draaien en om een EU te ontwikkelen die we willen, roept EAPN de Europese beleidsmakers op om een EU te promoten die gebaseerd is op effectieve toegang voor iedereen tot alle fundamentele mensenrechten binnen een duurzaam ontwikkelingsmodel dat garanties biedt voor een evenwicht in de doelstellingen die te maken hebben met welzijn, werkgelegenheid, milieu en economie.

Armoede gaat niet alleen om geld ; het is een schending van de fundamentele rechten

De realiteit leren kennen van de mensen die in armoede leven, is van groot belang. Beleidsmakers moeten daarom werk maken van participatie aan het beleid. Zij moeten verzekeren dat mensen die in armoede leven de noodzakelijke mogelijkheden krijgen om zich te organiseren, om te kunnen participeren en financiële ondersteuning krijgen zodat hun stem kan gehoord worden in de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van elk relevant beleid.

Instrumenten voorzien die visie creëren

Het aanpakken van armoede en sociale uitsluiting moet zich vanzelfsprekend richten op de verschillende facetten van armoede en sociale uitsluiting : armoede is een aantasting van de fundamentele rechten van de mens en is niet uitsluitend te herleiden tot een geldkwesitie. Armoede heeft ook te maken met zaken als toegang tot degelijke huisvesting, cultuur, gezondheidszorg, kinderen- en ouderenzorg, werk, kansen om levenslang te kunnen leren,...

Op basis van eigen onderzoek van de realiteit van armoede heeft EAPN een nieuwe visie ontwikkeld rond de toekomstige prioriteiten :

- **Ondersteunen van de participatie van diegenen die in armoede leven** : participatie is een voordurende uitdaging om ervoor te zorgen dat de stem van de armen gehoord wordt, vooral in het kader van de uitbreiding van de EU tot 25 lidstaten, en de

realiteit van armoede in deze nieuwe lidstaten.

- **Verzekeren dat de sociale zekerheid, waaronder het individueel minimum inkomen, toegepast wordt en gelijkwaardig is in alle lidstaten**, zodat ieder in waardigheid kan leven. Op Europees niveau moet vooruitgang gemaakt worden in het aannemen van minimum standaarden inzake sociale bescherming en de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting. Het verouderen van de bevolking mag niet systematisch gebruikt worden als voorwendsel voor het afbouwen van de sociale bescherming. Daarenboven is het belangrijk om de publieke uitgaven opnieuw te zien als een investering en niet als uitgaven die tot het minimum moeten herleid worden.
- **Onderstrepen van het verband tussen sociale uitsluiting en discriminatie** : de EU moet discriminatie en ongelijkheid tussen mannen en vrouwen aanpakken. Het veroorzaakt uitsluiting : diegenen die sociale uitsluiting ervaren hebben een grotere kans om gediscrimineerd te worden ; en diegenen die gediscrimineerd worden lopen meer kans om sociaal uitgesloten te worden. De grootste uitdaging hierbij is het overwinnen van de politieke, wettelijke en economische barrières die de strijd van het Europees beleid tegen sociale uitsluiting en discriminatie verhinderen. Daarenboven moet de EU een samenhangend migratiebeleid ontwikkelen dat gebaseerd is op respect voor de fundamentele rechten van de mens. Het migratiebeleid moet openstaan voor migranten die de armoede ontvluchten en voor mensen die asiel aanvragen. Daarenboven mag dit beleid niet discrimineren en moet het rekening houden met de realiteit van mensen zonder papieren die nu reeds op Europees grondgebied verblijven.
- **Waarderen van de rol van de NGO's** : deze organisaties moeten meer betrokken worden bij het uitwerken, het opvolgen en het evalueren van het beleid van sociale inclusie. Ze spelen ook een rol in het bewustmaken, vormen, informeren en het verstrekken van diensten. EAPN zal zich inzetten voor de erkenning van de NGO's als dienstverleners. In het kader van de voorgestelde EU richtlijn rond

dienstverlening ('Bolkenstein' richtlijn), zal EAPN ijveren voor kwaliteitsvolle diensten van algemeen belang die voor iedereen toegankelijk moeten zijn, en die een wettelijk statuut moeten krijgen.

- **Debat rond de wereldwijde solidariteit** : we vragen dat de EU een rol zou spelen in de dynamiek van de globalisering en dat ze lid zou worden van de globale sociale bewegingen. EAPN moet een rol spelen in het doorbreken van de mythe dat er geen alternatieven zouden zijn. EAPN moedigt daarom de uitwisseling van visies aan, versterkt mensen om systemen te bevragen, stelt de vraag rond de samenleving die we willen, wanneer de principes van de vrije markt zoals concurrentie en efficiëntie meer en meer van toepassing worden op alle andere sectoren.
- **Het meten van armoede en sociale uitsluiting** heeft betrekking op de algemene kenmerken van de verschillende landen, maar moet ook de specifieke kenmerken eigen aan een lidstaat onthullen. De meting moet kwantitatief en kwalitatief gebeuren. EAPN zal samenwerken met andere organisaties om armoede en uitsluiting beter te leren kennen en om indicatoren voor te stellen. Tenslotte moet ook regelmatig en systematisch onderzoek gebeuren naar de spreiding van inkomen en welzijn, toegang tot de mensenrechten binnen de EU en elke lidstaat.

Bronnen: Werkdocument Conferentie door Pauline Geoghegan, en finale verklaring van de Algemene Vergadering 2004.

Leven onder de armoedegrens

DE realiteit van mensen die in armoede leven is moeilijk te begrijpen alleen aan de hand van getallen en statistieken. Kwalitatief onderzoek hierover bestaat bijna niet. Daarom geven we nu een paar getuigenissen van mensen die in armoede leven in de Europese gemeenschap.

Een bundeling van deze "Portretten van de armoede" zijn te lezen op de EAPN website en in het boek "De EU die we willen" (zie kader pg. 8). Dankzij de hulp van EAPN, het nationaal netwerk en, vooral, in samenwerking met de deelnemers aan de Europese bijeenkomsten

van mensen die in armoede leven ontstond dit boek. Drie "portretten" zijn samengevat in de volgende pagina's.

Zbigniew's verhaal

Mijn naam is Zbigniew en ik woon in Warschau, Polen. Ik kwam naar Rome, Italië, in 1993 met een werkvisum. Mijn schoonbroer werkte er en hij hielp me met mijn papieren. Na een ruzie met hem, verloor ik mijn job en moest zijn appartement verlaten (Juli 1993).

Ik kon geen vaste job vinden. Ik kon bijgevolg niet genoeg geld verdienen. Ik begon op de straat te slapen en te drinken. Na een poosje begon ik, jammer genoeg, ook te bedelen. Uiteindelijk interesseerde me alleen nog hoe ik aan alcohol kon geraken. Als het regende was ik ten einde raad want dan kon ik geen geld bij elkaar krijgen voor drank. Ik besloot dat ik met dit leven moest stoppen, want ik wou niet sterven. Ik ben de mensen die me eruit geholpen hebben dankbaar, ook Wanda, een Poolse vrouw, en de NGO in Rome CDS (Huis van sociale rechten). Ik begon vrijwillig te werken in CDS. Ik werkte met een groep daklozen op de straat. Na een paar jaar openden zij een huis voor daklozen. Ik kon er beginnen werken. Soms is het voor mij makkelijker dan voor de maatschappelijk werker of voor de psycholoog om het gedrag en de noden van de daklozen te begrijpen.

Moeder aan de rand van de maatschappij

Lotta was verslaafd aan gokken. Haar leven verliep chaotisch. Ze is 40 jaar, Zweeds en moeder van vier minderjarige kinderen. Verschillende keren werden ze uit hun woning gezet. Ze veranderde haar leven, stopte met gokken, vond werk en zocht naar een betere toekomst. De man met wie Lotta samenleefde betaalde de huur niet en ze werden opnieuw uit het huis gezet. Omdat er veel leegstaande appartementen waren in Borlänge, dacht Lotta dat een andere woning huren geen probleem zou zijn. Maar de huisvestingsmaatschappij, geleid door het stadsbestuur, wou haar geen woning verhuren. Lotta kon niet huren omdat ze een kleine schuld had. De overheid zei haar dat ze terecht kon bij de sociale organisatie Verdandi, die een eigen huisvestingsproject heeft. Verdandi regelt de huur en is verantwoordelijk voor het appartement. Als je er een jaar gewoond hebt en getoond hebt dat je voor jezelf kan zorgen, dan neem je de huur over. Op deze manier kon Lotta voor haar en

haar kinderen een appartement huren. Ze gaat nu heel zorgvuldig om met al haar rekeningen. Haar toekomst blijft onzeker omdat haar job in het stadhuis van Borlänge stopt in mei 2005.

Diana, een Roma-vrouw kreeg te maken met discriminatie

Diana woont in een dorp dicht bij de districtstad Rožňava, in Zuidoost Slowakije. De helft van de 600 inwoners zijn Roma. Bijna iedereen van deze groep is werkloos.

Diana is 21 jaar. Na haar lagere school volgde ze de hotelschool. Toen ze 16 jaar was, stopte ze met de school. Ze woont nog steeds thuis en slaapt in de zetel in de keuken. Heel de familie is werkloos en het beetje geld dat ze bijeen krijgen is onvoldoende om de noodzakelijke uitgaven te dekken. In het dorp is er één persoon bij wie je geld kan lenen in geval van onverwachte gebeurtenissen of noden (zoals ziekte, overlijden, aankoop van stookolie). Diana's familie leende geld van hem tegen een interest van 30 à 50%. Diana kan het dorp niet verlaten om haar studies te voltooien en de kans dat ze werk vindt, is uiterst klein. Werkgevers, die haar op basis van een telefoongesprek een job beloofden, hielden hun woord niet bij het eerste contact. Soms vraagt de werkgever direct aan de telefoon of ze van de Roma afkomst is ; als ze dan ja zegt, is dat voldoende om haar niet aan werk te helpen. Diana noch haar familie hebben plannen voor de toekomst. Elke dag overleven, is hun grote bezorgdheid.

De strijd tegen armoede in een uitgebreide Europese Unie

Welk beleid voeren de lidstaten in hun strijd tegen armoede en sociale uitsluiting ? Wat zijn de prioriteiten op dit vlak ?

BULGARIJE

De maatregelen in de strijd tegen armoede zijn curatief en bijgevolg korte termijn oplossingen. Ze hebben uitsluitend een effect op de omvang van de armoede, terwijl ondertussen hetzelfde beleid armoede in stand houdt. De oorzaken van de armoede worden niet aangepakt. Bijgevolg is het resultaat van dit beleid het omgekeerde van wat het beoogde : creëren van zwarte gaten, geld investeren en minder bereiken. EAPN Bulgarije heeft 3 prioriteiten :

- Formuleren van concrete voorstellen en een strategie ontwikkelen die de oorzaken van armoede aanpakt;
 - Netwerken vormen en bondgenootschappen creëren tussen organisaties om druk te kunnen uitoefenen op politieke besluitvorming;
 - Uitwerken van een systematische benadering, structurele fondsen gebruiken in de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting.
- Merk op dat in Bulgarije de verantwoordelijkheid voor sociale uitgaven gedecentraliseerd is, zonder de nodige middelen te decentraliseren.

TJECHISCHE REPUBLIEK

Onder het vroegere regime moesten arme mensen afgezonderd van de samenleving leven. Hierdoor spreekt het Tsjechische netwerk liever over sociale uitsluiting en niet over armen. De bestaande netwerken bieden een tegengewicht aan de zwakke of onbestaande instituties. De uitdaging bestaat erin om het zelfvertrouwen en de vaardigheden van deze groep op te bouwen. Voor EAPN Tjechië zijn de prioriteiten :

- sociale integratie;
- organiseren / ondersteunen van netwerken;
- integratie van de Roma.

ESTLAND

Estland is bezorgd dat het Nationale Actie Plan over sociale uitsluiting tot stand is gekomen zonder rekening te houden met de ervaringen van mensen in armoede. Prioriteiten in Estland zijn :

- Kinderen: 34% van diegenen die in armoede leven zijn kinderen.
- Daklozen: 0.3% van de bevolking is dakloos.
- Gezondheid : aids, roken en alcoholgebruik.

FRANKRIJK

Frankrijk kent een sociaal decentralisatieproces. De grote uitdaging bestaat erin om de samenhang in het sociale aanbod te bewaken en om de mogelijkheden van de oorspronkelijke netwerken te coördineren met acties en vertalingen ervan op lokaal niveau. Ze willen ook de rol van de overheid hierbij verduidelijken. Voor het Franse netwerk zijn de prioriteiten :

- Toegang tot de fundamentele rechten (huisvesting, onderwijs, werkgelegenheid, gezondheidszorg)
- Bewustwording van de realiteit van de armoede door netwerken en mensen die in armoede leven samen te brengen.
- Een maatschappij met actieve burgers ontwikkelen, vooral in de huidige context van decentralisatie.

De gedecentraliseerde diensten zijn verantwoordelijk voor de uitgaven. Zij moeten eerst het geld voorschieten, pas nadien wordt het teruggestort (liquiditeitsprobleem). Hierdoor is dit systeem minder efficiënt.

HONGARIJE

In Hongarije proberen de NGO's een specifieke rol te spelen in het controleren van de voorbereiding en uitvoering van de Nationale Actie Plannen i.v.m. werkgelegenheid en sociale integratie. NGO's zijn bezorgd dat dezelfde interdepartementale comités bezig zijn met de uitvoering én de controle van deze plannen. Bij wijze van voorbeeld : het werkgelegenheidsbeleid stelt dat het goed gaat, omdat volgens de cijfers het aantal werklozen daalt. Sommigen 'verdwijnen' echter uit de statistieken. Op die manier is het moeilijk om een echt zicht te krijgen op de problemen.

ITALIE

In Italië levert de vakbond goed werk. Meestal zijn ze echter geïnteresseerd in mensen die reeds werk hebben. Zij zorgen m.a.w. voor een groep mensen die hun rechten ten dele al hebben laten gelden. Vier jaar na de Europese strategie van sociale inclusie heeft Italië hierover nog steeds geen nationaal beleid. Deze Nationale Actieplannen hebben op een meer systematische manier bevestigd wat reeds bestond. De prioriteiten voor het Italiaanse netwerk zijn :

- Uitwerken van een strategie om armoede en sociale uitsluiting te bestrijden zodat ieder toegang heeft tot de fundamentele mensenrechten.
- Het recht op een basisinkomen : Italië is één van de twee landen in de EU15 zonder recht op een basisinkomen. Terwijl de Italianen doorgaans op hun familie steunen, ontstaat er op regionaal niveau een trend naar 'inkomen op basis van burgerschap'.
- Een echt tewerkstellingsbeleid, vooral in het zuiden, waar er weinig of geen beleid bestaat en waar een grote werkloosheid heerst.

MALTA

Het recent opgerichte netwerk van Malta zal een inventaris opmaken van alle aspecten van armoede en sociale uitsluiting en prioriteiten definiëren. Er werd een werkgroep opgericht die een strategie zal voorstellen. Deze groep wordt geholpen door 'focusgroepen' die bestaan uit mensen die in armoede leven. De prioriteiten voor het netwerk van Malta zijn :

- Absenteïsme en analfabetisme,
- Illegalen/asielaanvragers/vluchtelingen,
- Toegang tot diensten.

SPANJE

In Spanje bestaat alleen op het lokale niveau een gegarandeerd minimum inkomen. Merk op dat de regionale plannen belangrijker zijn dan het Nationaal Actie Plan.

Op het vlak van tewerkstelling bestaat er een activeringsbeleid (opleidingen). Men houdt echter te weinig rekening met de reële situatie van mensen die in armoede leven : deze mensen lopen vast tussen werkloosheid en onzekerheid. Op onderwijsvlak bestaat het probleem van vroegtijdige schoolverlaters die onvoldoende bekwaamheden en kwalificaties hebben. Daarenboven is er een tekort aan onderwijsmogelijkheden die erkennen dat multiculturele factoren een lange termijn aanpak en voortdurende aandacht vergen. De competitie om de beperkt middelen, leidt tot rassenhaat.

Bron : Werkdocument Conferentie door Pauline Geoghegan

Uitbreiding : kansen en uitdagingen

De uitbreiding van de EU creëert nieuwe kansen in de strijd tegen armoede, vooral voor EAPN. De positie van de mensen die in armoede leven zal versterken als alle netwerken, ook die van de nieuwe lidstaten, zullen samenwerken. Hun stem zal luider klinken en hun noden zullen de nodige aandacht krijgen.

Uitbreiding leidt ook tot uitdagingen en vragen : is de strategie van Lissabon nog altijd de juiste ? Hoe kunnen we het bestaande beleid versterken en nieuwe maatregelen creëren om armoede en sociale uitsluiting aan te pakken ondanks de economische groei in verschillende nieuwe lidstaten ?

Het gevaar van uitbreiding is dat de vele verschillende sociale modellen een voorwendsel kunnen zijn om de bespreking van een sociaal Europa in alle openheid, in te krimpen tot de bespreking van een economisch project. Dat zou onvermijdelijk leiden naar concurrentie tussen de verschillende lidstaten, een grotere druk op de sociale zekerheidssystemen en daardoor op de mensen die in armoede leven.

“In Quebec is armoede nu een publieke bezorgdheid”

Welk beleid voert de provincie Quebec i.v.m. armoede ? Alain Noël, onderzoeker politieke wetenschappen, Universiteit van Montréal, legt uit :

Het is niet alleen de Europese Unie die een strategie ontwikkelde i.v.m. armoede en sociale uitsluiting.

Onlangs onderging de provincie Quebec (in Canada) een wending in overheids- en vrijwilligers initiatieven. Een kijkje aan de andere kant van de Atlantische Oceaan kan verrijkend zijn voor de Europese strategie.

Alain Noël

EAPN : Wat zijn de hoofdpunten in de strijd tegen armoede van Quebec ?

Alain Noël: *Quebec verschilt van de rest van het land. Taal, cultuur, geschiedenis en de progressieve aard van de samenleving zijn verschillend. Lonen zijn in vergelijking laag, werkloosheid hoog, maar de samenleving zelf kent een sterke basis van sociaal beleid en vakbondsbewegingen. De strijd tegen armoede is evenwel een relatief recent gegeven. Het was pas in december 2002 dat “Bill 112” – unaniem goedgekeurd – een kader uittekende waardoor het een nationale prioriteit werd. Het voorzag tevens een tewerkstellingsstrategie en een onderzoekscentrum rond armoede en sociale uitsluiting (nog niet operationeel).*

Welke rol speelt de vrijwilligerssector ?

Kort nadat de “Partij van Quebec” aan de macht kwam in 1994 met een platform van geregionaliseerde sociale bijstand, werd een “Brood en rozen” manifestatie gehouden om aan de overheid te vragen wat aan armoede te doen. “Straatparlementen” werden gevormd om het idee van een armoedewet te bespreken. De bekwaamheid van NGO’s zoals de “Collectiviteit voor een Quebec zonder armoede” (zie

volgende blz.) om steun te mobiliseren geeft hen een rol als waakhond.

Welke impact heeft deze wet ?

Na een verandering van bestuur, in april 2004 (11 maanden na planning) leidde de 'Bill' naar een actieplan van de overheid waar inkomen centraal stond : boetes werden geschrapt, bijkomend inkomen werd beloofd aan de mensen die in armoede leefden én tegelijk werkten, maar er werden geen bijkomende middelen vrijgemaakt om mensen opnieuw aan werk te helpen.

De 'Bill' heeft de politieke agenda mee vorm gegeven en heeft legitimiteit gegeven aan een paar actoren binnen de publieke opinie, maar er zijn geen duurzame garanties voor de toekomst, voor de periode na het Actieplan. De strategie kent een gebrek aan planning en evaluatie. De overheid stelt op lange termijn geen concrete maatregelen voor zoals het verhogen van het minimum inkomen. Het plan omvat ook geen doelstellingen die de armoede verminderen. Eigenlijk is het een stap achteruit.

Kan de 'Bill' nog veranderen ?

Neen, niemand durft het aan om er iets aan te veranderen. Het zou te verwachten zijn dat de actoren hun interesse verliezen omdat niets tastbaar gerealiseerd werd. Maar dat gebeurt precies niet. Het pijnlijke punt is dat het actieplan geen mechanismen voor evaluatie en participatie inhoudt. Het voorzag wel in een adviescommissie, maar het nieuwe actieplan van de overheid voorzag alleen een indirecte consultatie via publieke hoorzittingen in het parlement. Dat is een duidelijk breekpunt met de originele 'Bill'.

Wat vind je van de Europese strategie i.v.m. sociale inclusie ?

Het is een belangrijke doorbraak, niettemin twijfelen we of het zijn doelen zal realiseren. Zijn grote verdienste is dat het armoede openbaar heeft gemaakt, zoals in Quebec. Een sterk doel formuleren rond vb. het terugdringen van de armoede zou een motiverend effect hebben. Als je kijkt naar de Millennium doelstellingen bepaald door de Verenigde Naties, dan moet je toegeven dat vooruitgang rond dit onderwerp zeer moeilijk te meten is. Het is beter om zich te concentreren op de dingen die nog moeten

gedaan worden in plaats van op cijfers, zodat voortrekkers makkelijker geëngageerd raken.

Interview: V.F.

De Collectiviteit voor een Quebec zonder armoede

De "Collectiviteit voor een Quebec zonder armoede" is een pluralistische NGO zonder politieke banden. Doelstelling is om mensen die in armoede leven samen te brengen met individuen en organisaties die samen het fundament willen leggen voor een Quebec zonder armoede (statistieken schatten dat in 1998 12-13% van de bevolking van Quebec zich in lage inkomensgroepen situeert).

Opgericht in 1998, startte de Collectiviteit met het grondig onderzoeken van de visies van gewone mensen. Dit resulteerde in een voorstel voor de 'Bill' i.v.m. de strijd tegen armoede (lente 2000). Het voorstel kwam tot stand dankzij de medewerking van duizenden mensen die voor een groot deel in armoede leven. De Collectiviteit begon intensief te lobbyen bij politici en de publieke opinie. Zij gaven in november 2000 o.a. een petitie met 215.307 handtekeningen af aan de nationale vergadering van Quebec. Hierin vroegen ze om de wetgeving van Quebec te baseren op het voorstel van de Collectiviteit. Meer dan 1800 organisaties steunden deze vraag. De Collectiviteit houdt de anti-armoede strategie en de toepassing van het bekomen actie plan nauwlettend in het oog vertrekkend vanuit de structuur die ze ontwikkelde als basis voor het eigen voorstel dat verder gaat dan de 'Bill'.

Website: <http://www.pauvrete.qc.ca/>

HOOFDTHEMA'S

Participatie is een recht voor ieder !

Participatie was altijd een centraal thema voor EAPN. Het woord wordt vaak gebruikt. We zullen het verder hebben over participatie aan het beleidsvormingsproces.

Het mobiliseren van alle actoren, en vooral van de mensen die in armoede leven, is één van de belangrijkste doelstellingen in de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting van de EU. Tijdens de 3e Europese Ontmoeting (2004) van mensen in armoede werden volgende richtlijnen gedefinieerd :

1. Beleidsmakers moeten bereid zijn om beslissingen en maatregelen te nemen in samenwerking met mensen die in armoede leven, op een passende wijze, en ze moeten bereid zijn met de resultaten van de participatie rekening te houden.
2. Een participatieproces ontwikkelen is geen informele activiteit. Mensen die in armoede leven hebben vaak alleen ervaring met de controlerende en repressieve kant van de overheid. Wil effectieve participatie tot stand komen dan is een veilige en betrouwbare omgeving noodzakelijk waarbinnen hun mening kan gehoord en gerespecteerd worden.
3. Een voorbereidend proces zal vaak nodig zijn om als volleurde gesprekspartners te kunnen werken. Mensen die in armoede leven moeten duidelijke informatie krijgen over wat exact van hen verwacht wordt. Ze hebben ondersteuning nodig in het uitdrukken van hun mening. Middelen en tijd moeten hiervoor vrijgemaakt worden.
4. Mensen in armoede willen opkomen voor de hele groep van mensen die in armoede leven. Daarom is het van groot belang dat zij hun persoonlijke problemen kunnen overstijgen. Dit is alleen mogelijk als ze niet langer al hun tijd en energie in overleven moeten steken. Het is dan ook noodzakelijk om mensen in armoede individueel te ondersteunen.

Het is belangrijk dat mensen die in armoede leven niet alleen blijven staan

Tenslotte vroegen de deelnemers aan de 3e bijeenkomst dat de bestaande participatiekanalen zoals adviescommissies, vakbonden en

politieke partijen toegankelijker worden voor mensen die in armoede leven. Als deze mensen hun stem willen laten horen, is het belangrijk dat ze niet alleen blijven staan. Bovenstaande organisaties zijn belangrijk in het onderhouden van de contacten met hen. Ze moeten hen bezoeken, naar hen luisteren en hen ondersteunen.

Het principe van participatie lijkt wijd aanvaard te zijn. In de realiteit echter is het duidelijk dat de voorwaarden en kansen voor echte participatie te weinig ontwikkeld zijn. Om hierin sterker te staan is het van groot belang deel uit te maken van een breder netwerk van verenigingen op regionaal, nationaal en Europees vlak. EAPN plaatst participatie van mensen in armoede hoog op het agenda. Dit is echter niet vanzelfsprekend op Europees politiek niveau, EAPN zal blijven ijveren om dit te bereiken. Met het oog op de recente uitbreiding van de EU tot 25 lidstaten, dringt het onderzoeken van de realiteit van de armoede in de nieuwe lidstaten zich op. Men mag er niet van uitgaan dat het alleen om een kwantitatieve uitbreiding van 57 naar 68 miljoen armen gaat.

Bron: "De Europese Unie die we wensen", Hoofdstuk over participatie door Ludo Horemans

Wordt verwacht !

De volgende publicatie van EAPN heeft de titel "De Europese unie die we willen – Voorkomen van armoede en sociale uitsluiting in een uitgebreide Unie". Wat zijn de belangrijkste trends in armoede en sociale uitsluiting in de uitgebreide Unie ? Hoe beïnvloedt het Europese project het Europese sociale model dat gebaseerd is op algemene en wederzijdse solidariteit in het opvangen van risico's ? Wat kunnen NGO's doen om de realiteit van armoede en uitsluiting in de EU duidelijk te maken ? Dit zijn slechts een paar vragen waarop dit boek een antwoord poogt te geven.

Drie onderdelen :

- Deel 1 : getuigenissen van mensen die in armoede leven; discussie over inclusie binnen het Nationaal Actie Plan; statistieken.
- Deel 2 : 6 hoofdthema's : de dreigende welzijns kloof; meten van armoede en sociale uitsluiting; participatie; globalisering, liberalisering en armoede; discriminatie en armoede; dakloosheid, veroudering en toegang tot de hulpverlening.
- Deel 3 : het rapport van de bijeenkomst over hetzelfde onderwerp gehouden in Groningen in november 2004.

De Nieuwsbrief geeft een samenvatting van de basiselementen van elk hoofdstuk als smaakmaker!

V.F.

Sociale uitsluiting en discriminatie

Sociale uitsluiting en discriminatie zijn twee verschillende processen die samenhangen.

Sociale uitsluiting is een proces waarbij bepaalde individuen naar de rand van de samenleving geduwd worden en er niet kunnen aan deelnemen op basis van armoede, gebrek aan basisvaardigheden, of als gevolg van discriminatie.

Directe discriminatie verschijnt wanneer iemand in dezelfde situatie minder goed behandeld wordt dan een ander op basis van ras, etnische afkomst, religie of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele voorkeur. **Indirecte discriminatie** verschijnt wanneer door een ogenschijnlijk neutrale bepaling, criterium of praktijk mensen benadeeld worden op dezelfde gronden.

Sociale uitsluiting en discriminatie zijn twee verschillende processen die elkaar beïnvloeden. Mensen in armoede of mensen die op sociaal vlak uitgesloten zijn, lopen meer kans om gediscrimineerd te worden in hun dagelijks leven en in de toegang tot publieke en private diensten. Mensen die gediscrimineerd worden op basis van ras of etnische afkomst, religie of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele voorkeur lopen meer risico op sociale uitsluiting.

Barrières voor EU instrumenten

Politieke barrières in de strijd tegen discriminatie: gebrek aan samenwerking tussen Europees en nationaal niveau, gering belang op nationaal niveau, geleidelijk verlies aan belang op de Europese agenda, vervangen door de bezorgdheid omtrent het behouden van de welvaartsstaat, de nood aan hervorming van het sociaal zekerheidssysteem, enz., de negatie van discriminatie door sommige lidstaten door het gelijk te stellen met een louter gebrek aan werk.

Sommige lidstaten stellen discriminatie gelijk aan een gebrek aan werk

Er bestaan ook legale barrières, zoals de bureaucratische traagheid, gebrek aan middelen voor de uitvoering van de wetgeving, onduidelijke interpretatie van discriminatie door sommige lidstaten, gebrek aan waarborgen dat wetten doeltreffend zijn, gering besef van de

belangrijkheid van discriminatie voor advocaten en rechters.

Economische barrières bestaan uit gebrek aan verantwoordelijkheid, geen doelen, onvoldoende gebruik maken van de Structurele Fondsen voor de compensatie van sociale achterstelling en discriminatie, gebrek aan steun op nationaal niveau (geen nationale strategieën, geen extra fondsen, geen lange termijn acties).

Het beleid moet, volgens EAPN, discriminatie en sociale uitsluiting bestrijden met mechanismen die garanties bieden i.v.m. : toegang tot informatie en diensten, gelijke behandeling, compensatie voor achterstelling. Gelijke behandeling is niet gegarandeerd zonder compensatie voor achterstelling en zonder aanpassing van de diensten aan de noden van de mensen.

Rol van de NGO sector

In de strijd tegen sociale uitsluiting zijn de NGO's van belang bij de verdere uitwerking van het integratiebeleid (zoals in de Nationale Actie Plannen): ontwerpen, opvolgen, controleren, evalueren, identificeren van problemen en prioriteiten voor doelgroepen, versterken van de achtergestelde groepen zodat ze actief betrokken kunnen worden, voorzien van specifieke beleidsmaatregelen en richtlijnen voor een meer doeltreffend beleid.

In de strijd tegen discriminatie hebben de NGO's taken als : bewustmaken, opleiden van voortrekkers binnen de achtergestelde gemeenschappen en binnen speciale beroepsgroepen zoals politie, rechters, enz., verzamelen van gevalstudies i.v.m. discriminatie, tussenkomen in conflicten, publiek aan de kaak stellen van discriminatie, informatie geven, directe bijstand verlenen aan slachtoffers en hen begeleiden.

Bron : Werkdocument Conferentie door Pauline Geoghegan, gebaseerd op bijdrage van JM Fresno's

Voorkomen van dakloosheid

Volgens de Europese Federatie van Nationale Organisaties voor Daklozen (FEANTSA), zijn er weinig Europese landen die een specifiek beleid ontwikkeld hebben inzake het voorkomen van dakloosheid. Bijgevolg is er een duidelijk gebrek aan informatie en kennis omtrent de

veranderingen binnen het probleem van de dakloosheid.

Preventie van dakloosheid kan gebeuren door verschillende benaderingen via onderwijs en scholen, via algemeen woonadvies, algemene vaardigheden, enz. Deze zijn vrij algemeen zodat ze misschien niet geklasseerd zullen worden onder maatregelen om dakloosheid te voorkomen. Andere maatregelen zijn meer specifiek en gericht naar groepen die meer risico lopen om dakloos te worden. Hieronder valt advisering bij uit huiszetting, begeleiding bij het verlaten van gevangenissen, instellingen voor geestelijke gezondheidszorg, instellingen voor jeugdzorg enz.

Inzicht in de manier waarop organisaties risicogroepen beïnvloeden en mogelijks uit de dakloosheid houden is noodzakelijk. Vrijwilligersorganisaties hebben al lang begrepen dat een benadering gebaseerd op samenwerking van groot belang is bij het aanpakken en voorkomen van dakloosheid. De overheid moet dringend werk maken van een preventiebeleid (verder dan de landsgrenzen) inzake dakloosheid.

Zie FEANTSA rapport:

www.feantsa.org/files/prevention/prevention_report_october_2004.pdf

In armoede leven binnen het werelddorp

De wereld is een dorp geworden. Maar het is een dorp waar 20% van de inwoners 80% van alle goederen consumeren en waarvan de helft in armoede leeft.

Wereld Sociaal Forum 2005 -
Foto: Ricardo Stricher

Het 5e Wereld Sociaal Forum vond plaats in Porto Alegre (26-31 januari) en bracht meer dan 120.000 mensen samen, ook Maria Marinakou, voorzitter van EAPN. In een open democratisch debat werden onderwerpen als armoede en sociale rechten besproken. Dit leidde tot concrete actievoorstellen. EAPN benadrukte de structurele oorzaken van armoede in Europa en in de wereld: *“Hetzelfde beleid dat armoede, ongelijkheid en sociale uitsluiting op wereldvlak bewerkstelligt, marginaliseert de 68 miljoen mensen die in Europa in armoede leven.”*, zei Maria Marinakou.

Feiten en cijfers

Ongelijkheid groeit over heel de wereld: 20% consumeert 80% van de wereldgoederen; de verschillen zijn de laatste eeuw groter geworden. De helft van de wereldbevolking leeft met minder dan 2 dollar per dag. Het Bruto Binnenlands Product van de armste landen is minder dan de rijkdom van de rijkste mensen ter wereld. Ongeveer een biljoen mensen kunnen geen boek lezen of hun naam schrijven! Analyses tonen dat de kloof tussen rijk en arm groter geworden is gedurende de laatste eeuw.

Naast feiten en cijfers is het duidelijk dat globalisering een grote invloed heeft op sociaal beleid en welvaartsstaten. Het neoliberalisme daagt het sociaal welvaartssysteem in de geïndustrialiseerde landen uit. Het biedt vooruitzichten op een rechtvaardige sociale vooruitgang in de landen met een economie in ontwikkeling of overgang. Vraag moet zijn: welk sociaal beleid past het best bij de internationale concurrentie zonder de sociale solidariteit te ondermijnen?

Een nieuw sociaal paradigma

In deze globale context zou de EU meer doeltreffend moeten zijn in het vorm geven van de dynamiek van globalisering, en deel uitmaken van de globale sociale bewegingen die begaan zijn met de nieuwe definitie van sociale rechten en sociale maatstaven.

De EU moet een vooraanstaande rol spelen in de strijd tegen binnenlandse en globale armoede door het Europese sociale model te versterken en te streven naar sociale cohesie – geen economische concurrentie ten koste van alles. Rekening houdend met de halfweg evaluatie van de strategie van Lissabon zou de EU een onderzoek moeten instellen naar een nieuw

sociaal paradigma. *“Het is niet alleen een kwestie van beter besturen, het is meer een strijd om de neoliberale globalisering om te vormen tot een globaal systeem met een echte sociale dimensie”*, voegde Maria Marinakou eraan toe.

Kopenhagen+10

Prioritair in de bijeenkomst van de Commissie voor Sociale Ontwikkeling van de Verenigde Naties (op 9-18 februari 2005) in New York (Kopenhagen+10), herinnerde EAPN eraan dat sociale ontwikkeling ook een onderwerp voor het rijke Europa is. De overeenkomst van Kopenhagen beklemtoonde de nood aan evenwichtige ontwikkeling op economisch en sociaal vlak, samen met de bescherming van het milieu (die 3 sectoren zijn onderling afhankelijk en beïnvloeden elkaar wederkerig). Ondanks de beloftes in Lissabon, is er in de praktijk op toppolitiek niveau binnen de EU weinig of niets te merken van de wil om zich aan het agenda van Lissabon te houden.

Voor EAPN is het aan de orde stellen van armoede en sociale uitsluiting de kerntaak van het EU project, voor het welzijn van ieder, overal: *“In een globale wereld, zou er geen valse competitie mogen ontstaan tussen het aan de orde stellen van armoede en sociale uitsluiting in de zogenaamde rijke regio's en de noodzaak om de omvang van armoede en sociale uitsluiting aan de orde te stellen in de zogenaamde ontwikkelingslanden”*.

Bron: Werkdocument Conferentie door Pauline Geoghegan, bijdrage door Maria Marinakou en EAPN persbericht over Kopenhagen+10

Kwalitatief goede sociale diensten

Sociale dienstverlening is een belangrijk aspect in sociale bescherming. In de lidstaten bestaat een grote diversiteit aan welzijnswerkers (commercieel, nationaal, NGO's) die staan voor waarden als solidariteit, gelijkheid en rechten. Het is een deel van de EU discussie over Diensten van Algemeen Belang: sociale diensten werken met mensen, wat niet hetzelfde is als het bespreken van een 'product'.

Sociale systemen neigen meer naar individuele verantwoordelijkheid. Het is daarom van groot belang dat mensen in armoede een beroep kunnen doen op kwalitatief goede diensten. In

het licht van de liberalisering binnen de EU, waar commerciële hulpverleners zichzelf in stand moeten houden en uniformiteit nastreven, bestaat er een grote bezorgdheid over hoe de kwaliteit moet geanalyseerd worden. Dit zijn nieuwe uitdagingen voor NGO's, die de kwaliteit van de hulpverlening verdedigen, vooral daar waar er concurrentie is tussen verschillende diensten. Een gereguleerde markt is nodig omdat iedereen het recht heeft op gelijkwaardige hulpverlening.

Het voorlopig ontwerp van de EU Richtlijnen over hulpverlening ('Bolkenstein' Richtlijn) moeten nader onderzocht worden. Vb. het 'principe van het land van oorsprong': hoe kan een lokale gemeenschap controleren wat uit een ander land komt? Hulpverlening moet gebaseerd zijn op lokale kwaliteitsmaatstaven.

Mensen zijn geen statistische eenheden!

Metten van armoede en sociale uitsluiting wordt vaak bekeken als een technische aangelegenheid, maar de realiteit kan beter benaderd worden door het begrijpen van de mensen die in armoede leven.

Aarmoede en sociale uitsluiting meten, vraagt een combinatie van statistische gegevens en subjectieve waarneming van armoede: mensen moeten als mensen bestudeerd worden en niet als statistische eenheden. Er bestaan verschillende definities van armoede in de verschillende Europese landen. Vaak worden statistieken gebruikt voor politieke doeleinden en probeert men om de gegevens op een niet objectieve of op een niet realistische wijze voor te stellen.

Armoede en sociale uitsluiting kan aan de hand van verschillende indicatoren gemeten worden: toegang tot informatie, alfabetisering, begrijpen van cultuur, deelnemen aan besluitvorming, respect, vertrouwen, bestrijden van criminaliteit, handicap en discriminatie, toegang tot gezondheid, inkomen, eten, tot openbaar vervoer, zekerheid en veiligheid, tewerkstelling,

Vaak worden statistieken gebruikt voor politiek gegoochel

onderwijs, kinderopvang, huisvesting, enz.

Het meten moet dubbel zijn : meten van de algemene karakteristieken en meten van de specificiteit van elk land; indicatoren moeten een kwalitatieve en kwantitatieve meting toelaten. Het is ook van belang te definiëren hoe de evolutie in de strijd tegen armoede en uitsluiting gemeten wordt. Hiervoor moeten ook indicatoren ontwikkeld worden. Mogelijkheden zijn: deelname aan de arbeidsmarkt, betrokkenheid naar geslacht en ras, toegang tot goede gezondheidszorg, onderwijs, enz. Het is van belang om het proces op lange termijn te onderzoeken, om de ontwikkelingsdynamiek te definiëren, om zich te baseren op onderzoek, op getuigenissen van mensen en op statistische gegevens. De benadering moet soepel genoeg zijn om de algemene kenmerken van steden, regio's en landen te combineren met de specifieke kenmerken.

Bron: Werkdocument Conferentie door Pauline Geoghegan

Met voorzichtigheid behandelen...

Het is verkeerd om cijfers te benaderen alsof het de volledige realiteit is waarin mensen niet zouden kunnen veranderen. Wetende dat ze slechts een stuk van de realiteit weergeven (dat stuk dat kan geteld worden), is het van belang om in gedachten te houden dat statistieken vaak gebruikt worden voor politiek gewin. De criteria, de manier van data verzamelen, de voorstellingswijze van de resultaten zijn allemaal elementen waarbij keuzes gemaakt moeten worden – keuzes die zeker niet altijd vanzelfsprekend zijn... Het feit dat de cijfergegevens op de volgende pagina niet op alle punten vergelijkbaar zijn, illustreert dat: waar de cijfers voor de EU 15 uit een Europese survey van meer dan 60.000 gezinnen komt, komen deze voor de nieuwe lidstaten uit nationale bronnen. Sommige houden alleen rekening met de "relatieve" armoede (afhankelijk van het algemene niveau van rijkdom in elk land). Maar, in de meeste nieuwe lidstaten, waar het inkomen lager ligt dan in EU 15, zijn absolute cijfers nodig om de doeltreffendheid van de 'opvangnetten' voor mensen in armoede te bestuderen.

V.F.

Verouderen van de maatschappij

De veroudering van de bevolking is gekend. Ongeveer 16 à 17 % van de EU bevolking is 65 of ouder. In 2050 zal dit stijgen naar 28%. Nog meer significant is de bevolking boven 80 jaar: nu is 4 % ouder dan 80, in 2050 wordt dat 10 %.

Deze projecties hebben vaak een negatieve bijklank. Soms wordt over demografische veroudering gesproken in termen van uitdaging, vaker als gevaar voor de samenleving. Er is weinig of geen erkenning voor de bijdragen van de oudere mensen. Denk aan vrijwilligerswerk, overdracht van kennis, ervaring en middelen tussen generaties.

Niet de veroudering van de bevolking zelf vormt de uitdaging, wel de antwoorden op de noden van de huidige en toekomstige samenleving in termen van ontwikkeling, gezondheid, sociale en economische strategieën, diensten en beleid. De veroudering van de bevolking is een realiteit waarmee rekening moet gehouden worden bij de verdere uitwerking van strategieën. Extra aandacht zal nodig zijn voor beleidsdomeinen zoals pensioenen, gezondheid, langdurige zorg, solidariteit tussen de verschillende generaties. Deze zouden nooit opzij gezet of vergeten mogen worden...

Zie AGE website: www.age-platform.org

STATISTIEKEN

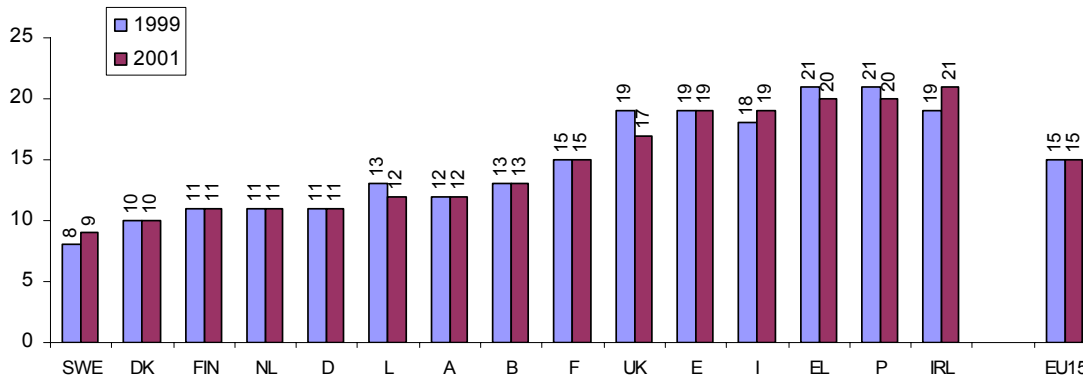
Europa's 68 miljoen armen!

Officiële cijfers (Eurostat) tonen aan dat er veel armoede bestaat in het uitgebreide Europa. De cijfers tonen aan dat het aantal mensen in armoede (= leven in een gezin met een "equivalent beschikbaar inkomen" onder 60% van de mediaan equivalent in het land waarin ze leven) ongeveer 68 miljoen is of 15% van de totale bevolking van de EU !

Zie volgende pagina's.

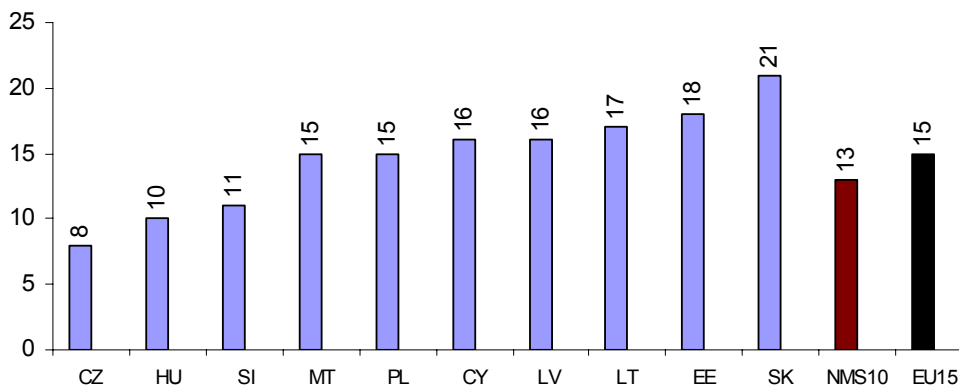
Algemene cijfers i.v.m. armoederisico

Armoedecijfers in de 15 'oude' lidstaten (EU15), in %, 1999-2001

Ierland, Portugal en Griekenland zijn de "armste landen" – het zijn de enige landen met meer dan 20% mensen die in armoede leven, zowel in 1999 als in 2001. De cijfers i.v.m. armoederisico, liggen in het Verenigd Koninkrijk, Spanje en Italië nog steeds boven het gemiddelde van de 15 Lidstaten (15%). Zweden heeft het laagste cijfer (9%), ondanks de stijging met 1 punt.

Armoedecijfers in de 10 "nieuwe" lidstaten (EU10), in %, 2001

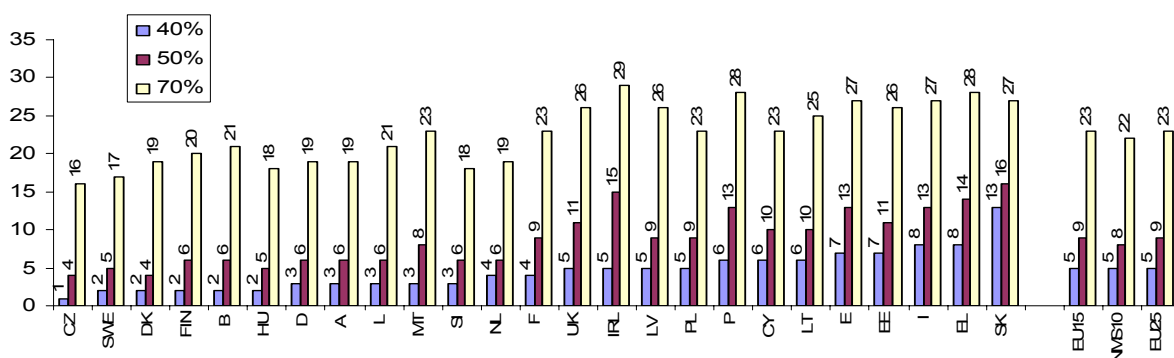

Los van de uitzonderlijke posities ingenomen door de **Tjechische Republiek** (8%) en **Slowakije** (21%), variëren de waarden van 10% (Hongarije) tot 18% (Estland).

De omvang van de armoede

De keuze op 60% van het nationale mediaan equivalent inkomen als de drempel voor 'kans op armoede' is louter en alleen een kwestie van afspraak. Daarom is het van belang om alternatieve drempels/criteria te ontwikkelen, vooral om het niveau van de extreme armoede in elk land te leren kennen.

Spreading rond de armoededrempel, 2001

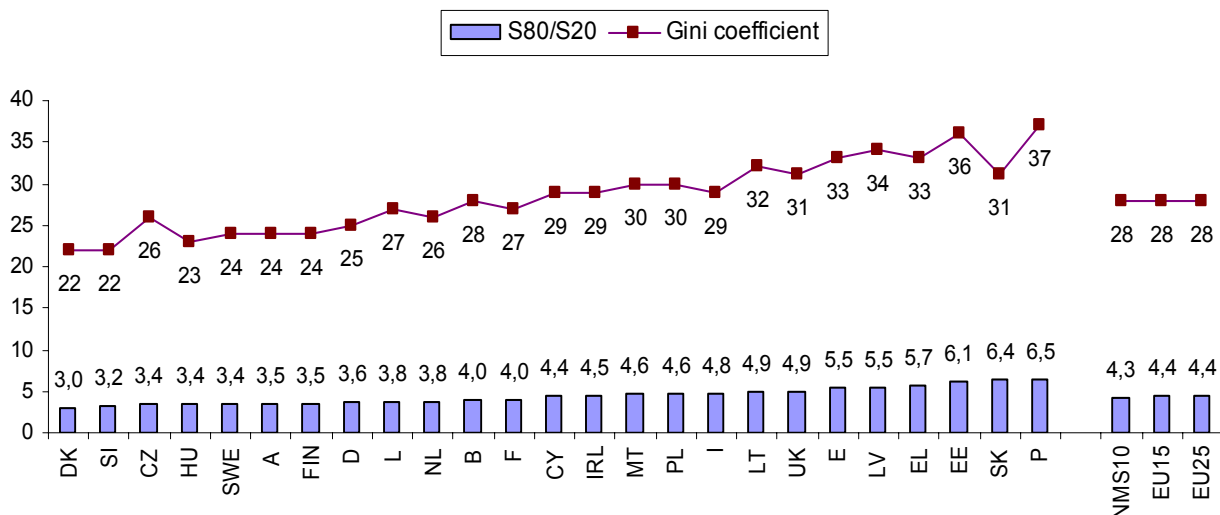
De nieuwe lidstaten (EU10) en de oude lidstaten (EU15) tonen gemiddeld dezelfde trend in verband met risico op armoede. Het waarschijnlijkheid om tot de risicogroep voor armoede terecht te komen varieerde in 2001 van 5% tot 22-23% voor drempels vastgelegd op respectievelijk 40% en 70% van de mediaan; het wordt 8-9% als de drempel van 50% van de mediaan gehanteerd wordt.

Ongelijkheid in de verspreiding van inkomen

De indicatoren die tot nu toe gebruikt werden, geven een beeld van de onderste laag van de inkomensverdeling. Het is ook interessant om de algemene inkomensverdeling te bekijken, zodat we kunnen vaststellen hoe de Europese samenlevingen de welvaart die ze produceren, verdelen. Dat kan aan de hand van twee indicatoren geïllustreerd worden :

- **De S80/S20 ratio:** Voor elk land geeft dit cijfer een vergelijking tussen het totale inkomen van 20 % van de bevolking met de hoogste inkomens en van 20 % van de bevolking met de laagste inkomens. Naarmate dit cijfer hoger ligt, is de verdeling van het inkomen ongelijker.
- **De Gini coëfficiënt:** Terwijl het vorige cijfer enkel rekening houdt met de variatie in de 20 % rijkste en de 20 % armste bevolkingsgroep, houdt de Gini coëfficiënt rekening met de hele inkomensverdeling. Als er perfecte gelijkheid zou zijn (elke persoon heeft hetzelfde inkomen), zou die coëfficiënt 0% zijn; het zou 100% zijn als het volledige nationale inkomen van 1 persoon was. Hoe hoger deze coëfficiënt, hoe groter de ongelijkheid van de inkomensverdeling.

S80/S20 inkomensverdelingsratio en Gini coëfficiënt

Het gemiddelde van de EU25 van de S80/S20 ratio was 4.4 in 2001, wat betekent dat het rijkste vijfde van de bevolking een inkomen heeft dat 4.4 keer het inkomen van de armsten is. Ratio's variëren tussen 3.0 in Denemarken tot 6.5 in Portugal. Voor hetzelfde referentiejaar, was de Gini coëfficiënt 28 voor de EU25, variërend tussen 22 in Denemarken en Slovenië tot 37 in Portugal. De hoogte van de nationale S80/S20 ratio's en de nationale Gini coëfficiënt is ongeveer gelijkaardig.

V.F.

Verantwoordelijke uitgever: Fintan Farrell

Eindredacteur : Vincent Forest

EAPN, Congresstraat, 37-41 (Bus 2) – B-1000 Brussel

Tel. +32 2 230 44 55 – Fax: +32 2 230 97 33 – Email: team@eapn.skynet.be – Website: www.eapn.org

Met de ondersteuning van de Europese Commissie